

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. III. Contritio charitate perfecta non est necessaria dispositio in
Sacramentis mortuorum, neque medij necessitate, neque præcepti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

monium, Sacramenta vivorum, quorum primarius finis est augmentum primæ gratiæ. Et verò convenit inter Theologos aliam requiri dispositionem in Sacramentis mortuorum, aliam in Sacramentis vivorum. Sit itaque

CONCLUSIO III.

Contritio charitate perfectâ non est necessaria dispositio in Sacramentis mortuorum, neque medij necessitate, neque præcepti.

16. Probatio ex ly mortuorum.

Est certa & communis. Etenim quid aliud significat ly Mortuorum, quam illa Sacramenta licetè suscipi à mortuis? Quis autem mortuum dixerit, quem contritio charitate perfectâ Deo reconciliavit, priusquam Baptismus vel Pœnitentiæ actus suscipiatur?

Qualiter in contritione includatur votum Sacramenti

Si objicitur: In illa contritione includitur votum Sacramenti, ut docet Trident. sess. 14. cap. 4. Respondent aliqui, non aliter, quam votum cuiuscumque alterius operis præcepti v. g. communionis, restitutionis &c. Siquidem ideo tantum contritio charitate perfectâ dicitur includere votum Baptismi aut Pœnitentiæ; quia virtutè aliter continet voluntatem implendi omnia, quæ Deus à nobis requirit. Unde sicut communio vel aliud opus præceptum non dicitur nos justificare ratione contritionis, ita nec Baptismus vel Pœnitentiæ.

Atque ut aliter includeretur votum Sacramenti, ita quod concurreret contritio ad justificationem (ut alij docent) tamquam vicaria Baptismi & Pœnitentiæ: quod Princeps facit per suum legatum aut Vicarium, non poterit facere per se ipsum? Si ergo Baptismus justificat impium per contritionem, tanquam sui vicariam: quis adeo desipiat, ut neget istum effectum Sacramento realiter suscepto? Sanè contradicere videtur verbis Christi Joannis 3. v. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Quid dicam de Sacramento Pœnitentiæ? Quorum remisit peccata (inquit Veritas æterna Joannis 20. v. 23.) remittuntur eis &c.

Joan. 3.

Item 20.

17. Ad mentem Concilij Tridentini.

Quæ probè intelligens Concil. Trident. sess. 6. cap. 4. post descriptionem justificationis impij, Vt sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur sicut primi Adæ, in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei per secundam Adam

Iesum Christum salvatorem nostrum; astatum subjungit: Quæ quidem translatio post Evangelium promulgatum sine lavacro regenerationis aut eius voto fieri non potest. Sine lavacro (inquam) regenerationis aut eius voto. Ecquod illud votum? Contritio. Ergo sufficit Baptismus in re sine contritione. Alioquin quomodò verè idem Concilium cap. 7. vocat Baptismum causam instrumentalem justificationis, si necessariò eam supponat?

Præterea in præmio sess. 7. habet hæc verba: Per quæ (scilicet Sacramenta) omnia vera iustitia vel incipit, vel cepta augetur, vel amissa reparatur. Iustitia (inquam) incipit & amissa reparatur per nulla certè apud, quam per Sacramenta mortuorum, sic dicta, qui ab existentibus in statu peccati suscipi possunt. Accedit Concilium Florentinum, quod in litteris Unionis ait: Effectus Baptismi est remissio omnis culpæ originalis & actualis: Effectus Sacramenti Pœnitentiæ absolutio à peccatis, five (ut loquitur Trident. sess. 14. cap. 3.) reconciliatio cum Deo.

Florent.

His alijsque maturè expensis, existimo salvâ fide hodie asseri non posse, contritionem charitate perfectam in his Sacramentis esse dispositionem necessariam, præsertim necessitate medij, id est, ita necessariam, ut sine illa realiter habita nequeat accipi effectus gratiæ.

18. Contritio in Sacramentis mortuorum non est necessitate medij.

Quod neque necessitate præcepti insuper, probatur: quia illud præceptum vel esset positivum; tale verò nullum reperitur sive in Scriptura, sive in Ecclesiastica traditione; vel esset naturale seu connaturale Sacramento, quia scilicet Sacramenta sanctè & reverenter tractanda sunt (propter quod peccat, ut infra videbimus, qui suscipit ali-quod Sacramentum vivorum sciens se esse extra statum gratiæ) & illud ubi legitur? An fortè in cordibus hominum? Non arbitror; quippe sufficit Sacramenta tractari sanctè juxta suum modum seu institutionem. Sacramenta porro mortuorum primariò & per se sunt instituta ad deletionem peccati, seu ad primam gratiam conferendam: vivorum autem ad ejus dumtaxat augmentum, ut statim amplius dicitur.

Neque necessitate præcepti.

Quapropter si à me quaeritur ratio, cur magis peccet communicans in malo statu, quam confitens & recipiens absolutionem? Respondeo confestim: non major dignitas Eucharistiæ, sed diversus modus institutionis; siquidem cum Pœnitentiæ directè instituta sit ad remissionem peccati seu colationem primæ gratiæ, quis me justè arguet de peccato, si ad istum finem Sacramentum suscipio? Et quomodò possum, nisi

19. Cur magis peccet communicans in malo statu, quam recipiens absolutionem.

nisi mihi persuadeam me solam esse attritum sive imperfecte contritum? Si enim putem me esse contritum, jam scio me habere primam gratiam, adeoque non acquiritur per hoc Sacramentum. Noli ergo timere ubi non est timor, sed fidenter accede ad thronum gratiae in Sacramento Baptismatis, & Reconciliationis peccatoribus praeparatum; adfer contritionem imperfectam, & non dubito quin justificatus descendes in domum tuam.

20. Conclusio nem ante Florentinum & Tridentinum tenuit Scotus.

Sic olim ante Florentinum & Tridentinum censuit Doctor Subtilis 4. dist. 4. q. 5. n. 2. ibi: Dico tunc, quia nolentem Deus non iustificat, secundum illud Aug. Qui creavit te sine te, non iustificabit te sine te; iste, qui habet actualiter obicem contra gratiam, puta infidelitatem, vel aliquod peccatum, mortale, quod tunc actu voluntatis committit, vel quod prius commisit, & nullo modo sibi displicet, nullo modo recipit gratiam &c. Ergo qui sibi aliquo modo displicet, attrahitur vel conteritur (ut immediate ante dixerat) recipit gratiam.

Scotus.

Quae autem Baptismatis, eadem est ratio Pœnitentiæ, ut expressis verbis docet 4. dist. 14. q. 4. n. 6. ibi: Dicitur ergo, quod ita Deus requirit dispositionem de congruo (scilicet contritionem perfectam) ad hoc ut peccatori conferat gratiam per Sacramentum Pœnitentiæ: & hoc non, quod alliget potentiam suam Sacramentis, quin tamen sine dispositione illa pravia & congrua, qua sufficeret, conferat per Sacramentum gratiam, & hac est maioris misericordiae, scilicet duplicem viam insinuare, per quam iustificetur peccator, quam ipsum ad unam viam arctare. Sicut ergo adultus primam gratiam delentem originale potest habere duplici via, vel ex bono motu disponente ad illam de congruo, vel ex susceptione Baptismi; ita & in proposito.

21. Contraria opinio videtur esse Magistri & paucorum aliorum, Gabrielis.

Ad quorum fundamentum respondetur.

22.

Aversio à fine ultimo potest intelligi vel formaliter, vel virtualiter, ex Scotus.

Pro quo adverto ex Scoto 2. dist. 37. q. 1. n. 8. quod aversio à fine ultimo potest intelligi dupliciter, vel formaliter, vel virtualiter: formaliter contrarie vel negative, sic, quod voluntas nolit illum finem, & tale nolle est odire: vel non velit cum deberet velle, & tale

non velle est omittere illud praeceptum: Diliges Dominum Deum tuum. Virtualiter sic, quod quando aliquid est necessarium ad consequendum finem ultimum, voluntas aversa ab illo, in hoc virtualiter à fine avertitur; sicut intellectus negans conclusionem, virtualiter avertitur à principio; & sic infirmus dicitur averti à sanitate, quando avertit se à potu amaro, sine quo non potest haberi sanitas.

Prima aversio secundum se est eiusdem rationis, nec includitur formaliter in quolibet peccato: est enim odium Dei speciale peccatum; & omisso istius praecepti: Diliges Dominum &c. est aliud speciale peccatum. Secundo modo aversio est communis omni peccato mortali, quia in omni tali peccato mortali voluntas inordinate se habet respectu alicuius necessarii ad finem. Subsumo: atqui per attritionem statim descriptam, voluntas antea à Deo per peccatum aversa ordinate se habet respectu omnium necessariorum ad consequendum ultimum finem; ergo talis Attritio proxime disponit peccatorem ad remissionem peccatorum in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam. Consequentia est evidens. Probatur subsumptum ex verbis Christi Matth. 19. v. 17. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.

Matth. 19. 17.

Si dixeris: Maximum & primum mandatum est: Diliges Dominum Deum tuum. Fateor, sed quoniam affirmativum, non obligat pro semper. Unde autem constat obligatio ante susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, si pœnitens aliquando dilexit Deum ex toto corde suo, & in tota anima sua, & in tota mente sua? Sin verò nunquam antea dilexerit, diligit nunc; alioquin non habebit veram Attritionem; quae sufficiat cum Sacramento ad justificationem, id est, animi dolorem de peccato commisso cum proposito de cetero non peccandi: etenim actualiter peccat.

23. Mandatum Diliges Deum, non obligat pro semper.

Herculè Contritionem imperfectam, quae attritio dicitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, proxime disponente in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum, nescio quomodo aliquis Theologus possit ignorare. Ait siquidem Trident. sess. 14. cap. 4. Contritio, quae primum locum inter dictos pœnitentis actus (quos cap. 3. vocat quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ) habet, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. Præterea docet eodem capite: Etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemq; Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni

24. Attritio, quae voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, proxime in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum disponente, nequit negari, propter Tridentinum.

P

fine

sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.

Quid illustrius dici poterat? *Esti* (inquit Concilium) aliquando contingat. Ergo etiam aliquando contingit illam Contritionem non esse charitate perfectam. Ergo datur Contritio, quæ sit vera pars Sacramenti, haud equidem charitate perfecta, adeoque non justificativa ante Sacramentum. Quæ ista, nisi contritio imperfecta, quæ attritio dicitur, de qua ibidem Concilium subjungit: *Et quavis sine Sacramento Penitentia per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam disponit?* Igitur ex mente Tridentini Sacramentum Penitentia cum imperfecta Contritione justificat. Quæ autem reconciliationis, eadem Baptismatis est causa, Sed de his uberius in Tract. de Penitentia; ubi etiam de altero fundamento Adversariorum desumpto ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 6. ubi inter dispositiones ad justificationem enumerat actum dilectionis, dicens: *Illumq; (Christum) tanquam omnis iustitia fontem diligere incipiunt.* Quod etsi totum concederemus, sicut aliqui concedunt, non propterea cogimur asserere (sicut nec recentiores Auctores, qui hoc docent, asserunt) actum illum dilectionis semper justificare ante realem susceptionem Sacramenti, quod tamen intendunt aliqui Doctores, contra quos hinc agimus.

25.

Corduba.

Corduba lib. 1. quæstionum Theologicarum q. 2. ad 3. videtur dicere, contritionem esse necessariam dispositionem non necessitate mediæ, sed præcepti; sed nescio quâ ratione, nisi fortè, quia Patres & Concilia docent contritionem esse partem Sacramenti Penitentia; quæ certè ratio ex jam dictis liquidò constat nullius esse momenti. Quis enim ambigit brutum simpliciter posse vocari animal, etsi sit species imperfectior? Consentio quòd contritio ex natura rei sit optima dispositio ad remissionem peccati, & ex iustitia debita Deo, ut homo, qui non potest ad æqualitatem Deo satisfacere pro injuria illata, saltem faciat quod in se est, quodque aversioni peccati maximè videtur repugnare: equidem Christus novum peccati remedium (& certè non amanti nimis difficile) instituendo, rigorem iustitiæ temperavit, & contritionis remedium lenivit, non utilitatem ejus, sed necessitatem moderando.

Dico, *moderando*; siquidem reliquit contritionem necessariam dispositionem, saltem necessitate præcepti, in Sacramentis vivorum, pro quibus erit

CONCLUSIO IV.

Confirmatio, Eucharistia, Extrema Unctio, Ordo & Matrimonium primariò sunt instituta ad augmentum gratiæ, adeoque præsupponunt statum gratiæ in recipiente.

Est certa: propterea enim vocantur Sacramenta vivorum, quia spiritualem animæ vitam supponunt. Patet etiam inductione: nam (ut habetur ex Florentino in litteris Unionis) *Per Baptismum spiritualiter renascimur: per Confirmationem augemur in gratia & roboramur in fide; renati autem & roborati, nutriamur divinâ Eucharistia alimentâ. Quòd si per peccatum aegritudinem incurrimus animæ, per Penitentiam spiritualiter sanamur. Spiritualiter etiam & corporaliter (prout animæ expedit) per extremam Unctionem. Per Ordinem verò Ecclesia gubernatur & multiplicatur spiritualiter: per Matrimonium corporaliter augetur.*

Igitur Confirmatio instituta est ad spirituale robur augendum, Eucharistia ad spirituale nutrimentum, extrema Unctio ad reliquias peccatorum abolendas & confortandum ægrotum in ultimo illo & periculoso agone; hæc autem manifestè supponunt vitam in suscipiente. Ordo verò, ut detur potestas divina officia legitime obeundi & cætera Sacramenta conferendi: Matrimonium ad legitimam proles inter Christi membra susceptionem. Quæ duo non quidem tam aperte, quàm alia tria supponunt gratiam in suscipiente; tamen, cum Sacramenta, ad quorum administrationem Ordo est institutus, eam præquirant, multò magis ipse Ordo. Matrimonium quoque cum non sit institutum ad conferendam primam gratiam, & sit Sacramentum, irreverenter tractatur, si accipiatur scienter in statu peccati mortalis & fraudetur suo effectu: quæ irreverentia gravis est & mortalis (ut omnes sentiunt) contra præceptum connaturale gratiæ (Sacramenta sanctè tractandi) expressum ab Apostolo 1. Corinthiorum 11. versu 29. *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non dyndicans corpus Domini.* Plura sectione ultimâ hujus disputationis, ubi de obligatione suscipientis.

Parva

Non obstat Tridentinum enumerans inter dispositiones ad justificationem, actum dilectionis.

Non obstat etiam, quod Patres & Concilia doceant contritionem esse partem Sacramenti penitentia.

26. Conclusio probatur inductione ex Florentino.

1. Cor. 11.